

Algemeen	
Onderwerp	Terug- en vooruitblik Regionale Agenda Preventie Vroegsignalering Bescherming en Opvang
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Rinelle van den Top
Eenheid	Sturing
E-mail	r.vandentop@ggdgv.nl
Kenmerk	19.0010756
Datum	13 juni 2019

Voorstel

Nummer	Omschrijving
Voorstel 1.	Instemmen met de richting van de concept preventieagenda 2020-2021.

Behandeling

Datum	Overleg	Doel	Conclusie
21-05-19	Klankbordgroep SD	Adviseren	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenten hebben geen aandachtspunten voor verdere regionale uitwerking van de huidige agenda. - Gemeenten geven aan de lokale inzet van preventie maatregelen belangrijk te vinden. In de praktijk is hiervoor echter vaak te weinig capaciteit voor. - Gemeenten geven aan de looptijd van de nieuwe agenda te willen aanpassen naar 2020 t/m half 2021, in verband met de looptijd van het nieuwe beleidsplan Bescherming en Opvang 2021-2024.
28-05-19	Uitvoerings-overleg	Adviseren	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenten stemmen in het de richting van de Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering Bescherming en Opvang 2020-2021. - Gemeenten stemmen in met de conclusies uit het klankbordgroepoverleg SD. - Aandachtspunt bij de uitwerking van de agenda voor 2020 t/m 2021 is het aanbrengen van focus in de lokale maatregelen en het inzichtelijk maken van de benodigde lokale capaciteit.
06-06-19	Directie-overleg	Adviseren	<ul style="list-style-type: none"> - Gemeenten stemmen in het de richting van de Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering Bescherming en Opvang 2020-2021. - Aandachtspunten bij de uitwerking van de agenda voor 2020 t/m 2021 zijn het specificeren van de benodigde lokale capaciteit en het, waar mogelijk, (nog) meer gebruik maken van bestaande netwerken.
27-06-19	Portefeuillehouderoverleg	Adviseren	

Toelichting

Beknpte toelichting

In deze memo wordt een tussenstand beschreven ten aanzien van de maatregelen uit de Bescherming & Opvang agenda preventie & vroegsignalering 2018-2019. Deze tussenstand vormt mede een uitwerking van de richting voor de totstandkoming van een nieuwe Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering 2020-2021. Na akkoord op deze richting vindt de verdere uitwerking van de preventieagenda op basis hiervan plaats.

Bijlage(n)

Nummer	Omschrijving
Bijlage 1.	Terug- en vooruitblik Regionale Agenda Preventie Vroegsignalering Bescherming en Opvang
Bijlage 2.	Tussenstand maatregelen Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering Bescherming en Opvang
Bijlage 3.	Regionale agenda preventie & vroegsignalering 2018-2019

Terug- en vooruitblik Regionale Agenda Preventie Vroegsignalering Bescherming en Opvang

Algemeen	
Aan	Klankbordgroep Bescherming & Opvang
Van	Rinelle van den Top
Datum	13 juni 2019
Verspreiden	Ja
Kenmerk	19.0010756

Inleiding

Met de vaststelling van het Beleidsplan Bescherming en Opvang 2017-2020 hebben gemeenten besloten om in te zetten op preventieve maatregelen die moeten leiden tot het voorkomen (van de verergering) van psychische en geweldsproblemen. In de Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering zijn deze maatregelen verder uitgewerkt voor de periode 2018 t/m 2019. Deze agenda is in het voorjaar van 2018 bestuurlijk vastgesteld.

In deze memo wordt een tussenstand beschreven ten aanzien van de maatregelen uit de agenda. Deze tussenstand vormt mede een startpunt voor een richtinggevende discussie voor de totstandkoming van een nieuwe Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering 2020 t/m 2021.

Bespreekpunten:

- Hebben gemeenten aandachtspunten voor de verdere regionale uitwerking van de huidige agenda?
- Hebben gemeenten meer behoefte aan lokale advisering bij de inzet van preventieve maatregelen. Zo ja, welke behoeften?
- Welke wensen hebben gemeenten, op basis van de huidige tussenstand en lokale signalen, voor maatregelen in de nieuwe Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering 2020 t/m 2021?
- De planning voor de totstandkoming van de nieuwe Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering 2020 t/m 2021.

Regionale maatregelen 2018-2019

Conform de vastgestelde agenda zijn in 2018-2019 diverse maatregelen uitgevoerd:

- Door middel van verschillende campagnes is aandacht gevraagd voor preventie en/of vroegsignalering van psychische problematiek, verslavingsproblematiek, huiselijk geweld en kindermishandeling (HGKM). De campagnes hebben geleid tot veel (media)aandacht voor deze onderwerpen. Voor het beklijven van de boodschap is herhaling van de boodschap in de toekomst echter belangrijk.
- Een aantal maatregelen op het gebied van preventie van HGKM wordt geborgd in de regionale uitwerking van het actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis'. De komst van dit actieprogramma was bij het vaststellen van de Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering nog niet bekend. In verband met de nauwe samenhang met andere onderwerpen uit dit actieprogramma wordt ervoor gekozen dit te bundelen om zo dubbel werk te voorkomen en een groter effect te genereren. Het gaat om de maatregelen:
 - Inventariseren en bekendmaken van ondersteuning voor kinderen die te maken hebben gehad met HGKM.
 - Uitwerken voorstel voorlichting/ondersteuning voor preventie van huiselijk geweld bij specifieke risicogroepen.

- Er is ondersteuning geboden aan kinderen uit gezinnen met verslavingsproblematiek en/of psychische problematiek (KOPP KVO).
- Via het onderwijs is ondersteuning geboden om het thema 'mentale weerbaarheid' schoolbreed en structureel aandacht te geven.
- Diverse trainingen zijn/worden aangeboden om professionals (gemeente medewerkers, welzijnsmedewerkers, politie medewerkers, zorgprofessionals) toe te rusten voor betere vroegsignalering en doorverwijzing bij psychische problematiek, verslavingsproblematiek en HGKM.
- In het laatste half jaar wordt er voornamelijk ingezet op:
 - Het aanbieden van diverse trainingen voor zorg- en welzijnsprofessionals.
 - Ondersteuning van scholen bij de implementatie van een schoolbrede aanpak van mentale weerbaarheid.
 - Voorlichting over kindermishandeling in het onderwijs.
 - Een publiekscampagne over overmatig alcoholgebruik bij volwassenen/ouderen.
 - Het borgen van preventieve maatregelen binnen de regionale uitwerking van het actieprogramma Geweld hoort nergens thuis.
 - Evaluatie van de huidige agenda en het uitwerken van de nieuwe Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering 2020-2021.

In bijlage 1 is per maatregel beschreven in hoeverre deze volgens planning verloopt. Eventuele bijzonderheden zijn daarbij weergegeven. Het overgrote deel van de maatregelen is of wordt uitgevoerd volgens planning.

Lokale maatregelen 2018-2019

In de Regionale Agenda Preventie & Vroegsignalering 2018-2019 is een overzicht weergegeven van (mogelijke) lokale preventieve maatregelen (zie bijlagen van bijlage 2).

Richting voor 2020-2021

Voor de periode 2020 t/m 2021 dient een nieuwe Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering te worden opgesteld. Ter voorbereiding op de vorming van deze agenda, willen we graag samen nadenken over de richting voor de preventieve maatregelen. Hierbij willen we zowel ingaan op het voortzetten van huidige maatregelen als de doorontwikkeling van maatregelen die op basis van lokale/regionale signalen nodig zijn. Na deze inventarisatie onder gemeenten worden in de komende maanden ook gesprekken gevoerd met partners, cliënten- en naasten (vertegenwoordigers).

Het voorstel is in ieder geval om de volgende accenten mee te nemen in de Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering 2020 t/m 2021.

Continueren en bijstellen huidige maatregelen

1. Het herhalen en waar nodig bijstellen van de campagnes die in 2018 en 2019 zijn uitgevoerd. Het veranderen van gedrag of het bewustmaken van mensen is een complex proces, waar vaak tijd overheen gaat. Herhaling van de boodschap is bepalend voor de effectiviteit hiervan.
2. Het herhalen en waar nodig bijstellen van de trainingen die in 2018 en 2019 zijn uitgevoerd.
3. Investeren in psychische problematiek/mentale weerbaarheid, zowel voor het onderwijs als voor inwoners in het algemeen. Depressie staat al jaren in de top vijf van aandoeningen met hoogste ziektelast, hoogste ziektekosten en grootste veroorzaker van arbeidsverzuim. Daarom wordt er vanuit het ministerie van VWS fors ingezet op depressiepreventie, met name bij specifieke risicogroepen. Regionaal kan worden aangesloten bij de landelijke inzet van VWS.
4. In 2020 voert de GGD de vierjaarlijkse Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen uit. In de voorbereidingen van deze monitor, wordt bekeken in hoeverre de monitor gebruikt kan worden voor (meer) informatie voor de aanpak van mentaal welbevinden, verslavingsproblematiek en HKGM.

Doorontwikkeling huidige maatregelen

5. Meer aandacht voor de eigen mentale gezondheid van mantelzorgers/naasten. Mantelzorgers of naasten van mensen met psychische problematiek of verslavingsproblematiek hebben net als kinderen een groter risico om hier zelf ook het slachtoffer van te worden.
6. Het uitwerken van preventieve activiteiten die volgen uit de regionale uitwerking van het actieprogramma 'Geweld hoort nergens thuis'. Rond de zomer van 2019 is er meer duidelijkheid over de regionale speerpunten die volgen uit dit actieprogramma.
7. In 2020 wordt er toegewerkt naar een nieuwe Beleidsplan Bescherming en Opvang. Vanuit de ervaringen die de afgelopen jaren zijn opgedaan vanuit de Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering, wordt op het gebied van preventie bijgedragen aan een nieuw beleidsplan. Hierbij speelt ook de cijfermatige onderbouwing een rol.

Gevraagde aanvullende lokale capaciteit

De maatregelen uit de nieuwe agenda Preventie en Vroegsignalering worden regionaal gecoördineerd. Om de effectiviteit van de maatregelen te vergroten wordt voor een aantal activiteiten uit de agenda lokale capaciteit gevraagd:

- Voor een betere cijfermatige onderbouwing van het nieuwe preventiebeleid binnen het nieuwe beleidsplan Bescherming en Opvang, wordt lokaal beleid mogelijk gevraagd een aantal cijfers aan te leveren.
- Ondersteuning bij de lokale inbedding van campagnes. Er worden diverse regionale campagnes ontwikkeld, waarbij ook (deels) een lokale invulling is gewenst. Hiervoor wordt de beleidsmatige inzet van gemeenten gevraagd.

Planning vorming Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering Bescherming en Opvang 2020-2021

Voor de vorming van de nieuwe Regionale Agenda, wordt de volgende planning voorgesteld.

- Mei – juni 2019: evaluatie en richtinggevende discussie met gemeenten
- Juni-september 2019: raadpleging partners uit het veld
- Oktober 2019: advisering Klankbordgroep Bescherming en Opvang
- November 2019: advisering Directieoverleg en Uitvoeringsoverleg SD
- December 2019: besluitvorming Portefeuillehoudersoverleg

Bijlage 1: tussenstand maatregelen Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering Bescherming en Opvang

Maatregel		Volgens planning? (ja/nee)	Toelichting
Vormen werkgroep	Werkgroep preventie HGKM en psychische problematiek binnen Taskforce HGKM.	Ja	
Geïndiceerde preventie	Promoten van zelfhulpprogramma's voor mensen met lichte verslavingsproblematiek via 30dagengezonder, een publiekscampagne alcoholmatiging en huisartsen.	Ja	Via de campagnes IkPas, 30dagengezonder en Hey, het is oké zijn de zelfhulpprogramma's (mede via zorgprofessionals) onder de aandacht gebracht.
	Training 0 ^{de} en 1 ^{ste} lijn professionals in vroegsignalering alcoholmisbruik.	Ja	Gepland juni, september, oktober 2019.
	Via het regionaal leerhuis aanbieden van trainingen Mental Health First Aid voor gemeente ambtenaren, zorgprofessionals en vrijwilligers die verbonden zijn aan vrijwilligersorganisaties.	Ja	Er is driemaal een training van 4 dagdelen MHFA aangeboden. (36 deelnemers).
	Via het regionaal leerhuis aanbieden van diverse trainingen voor gemeente ambtenaren in vroegsignalering alcoholmisbruik, HGKM en psychische problematiek.	Ja	Er is in 2019 eenmaal een training vroegsignalering alcoholmisbruik en psychische problematiek verzorgd (9 deelnemers). Er is in 2019 eenmaal een training vroegsignalering HGKM aangeboden (20 deelnemers) door Veilig Thuis. In 2018 is eenmaal een training over ouderenmishandeling aangeboden (22 deelnemers). In 2018 zijn in het kader van de aangescherpte meldcode circa 200 professionals uit het onderwijs, zorg- en welzijn,

			kinderopvang, jeugdzorg, justitie door Veilig Thuis voorgelicht.
	Trainingen voor thuiszorgmedewerkers in vroegsignalering alcoholmisbruik, psychische problematiek, verward gedrag en HGKM.	Ja	Gepland 2 ^{de} helft 2019. Juni 2019 wordt een training vroegsignalering overmatig gebruik van alcohol, tabak en medicijnen aangeboden.
	Inventariseren bereidheid van apothekers voor het inregelen van vroegsignalering van het niet ophalen van medicatie door EPA patiënten (naar voorbeeld van het SMANOM-EPA project in Amsterdam).	Nee	Er is contact opgenomen met het SMANON-P project in Amsterdam. De evaluatie van deze aanpak is nog niet gereed en de materialen zijn nog niet beschikbaar. Waarschijnlijk is dit de 2 ^{de} helft 2019 wel beschikbaar.
	Inzet programma KOPP KVO.	Ja	In 2018/begin 2019 zijn die cursussen aangeboden. Deze drie cursussen worden in het najaar van 2019 opnieuw aangeboden.
	Inventariseren en bekend maken van ondersteuningsaanbod voor kinderen die te maken hebben gehad met HGKM. Indien er voor bepaalde doelgroepen niet voldoende aanbod beschikbaar is, wordt er een voorstel gedaan om dit in te kopen.	Deels	Wordt geborgd in plan van aanpak Actieprogramma Geweld hoort nergens thuis.
Selectieve preventie	Inventariseren en bekend maken van ondersteuningsaanbod voor kinderen met weerbaarheidsproblematiek.	Deels	Inventarisatie van het aanbod is gereed. In samenwerking met Unita wordt een lijst gemaakt met aanbieders in de regio waar scholen naar kunnen doorverwijzen. Er is een overzicht gemaakt van alle preventieve gezondheidsinterventies die voor universele of individuele preventie zonder indicatie in Gooi en Vechtstreek beschikbaar zijn. Deze interventies zijn veelal bestemd voor het onderwijs. Bij de doorontwikkeling van de regionale Gezonde School Aanpak van de GGD wordt bekeken of deze interventies vindbaar kunnen worden gemaakt in een database.
	Campagne 'is het veilig' voor zorgprofessionals, waarbij ook meer bekendheid wordt gegeven aan ondersteuning die Veilig Thuis kan bieden aan organisaties.	Ja	Gepland 2 ^{de} helft 2019.
	Uitwerken voorstel voorlichting/ondersteuning voor preventie van huiselijk geweld bij specifieke risicogroepen.	Deels	Wordt geborgd in plan van aanpak Actieprogramma Geweld hoort nergens thuis.

Universele preventie	Publiekscampagne (praten over) psychische problematiek. Hierbij wordt bekendheid gegeven aan het landelijk digitaal platform Mentaal Vitaal.	Ja	Er is aangesloten bij de landelijke campagne Hey, het is oké. Meer informatie op www.ggdgv.nl/heyhelpt Volgens de planning zou deze campagne in 2018 plaatsvinden. Vanwege de landelijke aandacht voor de campagne in 2019, is besloten om ook in 2019 beknopt de campagne in de regio onder de aandacht te brengen.
	Informatie avonden psychische gezondheid voor inwoners, als onderdeel van de publiekscampagne psychische gezondheid.	Ja	Mei-juni 2019. Tot nu toe alleen aangevraagd door gemeente Gooise Meren. Aanvullend zijn op diverse momenten ervaringsdeskundigen van Samen Sterk Zonder Stigma met inwoners in gesprek gegaan.
	Publiekscampagne over het herkennen van en handelen bij verward gedrag.	Ja	Campagne loopt sinds eind februari 2019. Een evaluatie van de campagne volgt nog.
	Publiekscampagne over huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling.	Ja	De publiekscampagne is in het najaar van 2018 grootschalig uitgevoerd. De campagne heeft geleid tot zeer veel media aandacht en is naar schatting door een groot percentage inwoners gezien.
	Aanbod van programma's voor mentale weerbaarheid in het onderwijs.	Ja	Alle scholen in de regio konden zich aanmelden voor regionale ondersteuning (ondersteuning GGD+ budget voor inzet van een preventieprogramma) bij het thema 'mentaal welbevinden'. Hierbij is inhoudelijk aangesloten bij de landelijke Gezonde School Aanpak . Meer informatie over de regionale ondersteuning is te vinden via www.ggdgv.nl/gezondeschool . In mei 2019 wordt bekend welke scholen zich hebben aangemeld voor deze ondersteuning.
	Voorlichting over kindermishandeling in het onderwijs.	Deels	Een poster voor het middelbaar onderwijs is ontwikkeld en verspreid als onderdeel van de publiekscampagne HGKM. Een conceptles is ontwikkeld. Deze wordt uitgerold in het najaar 2019.
	Vanuit het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Jeugd	Deels	De doelgroep 'volwassenen' is op basis van cijfers uit de GGD

	(PHP) inzet voor publiekscampagne preventie alcohol bij volwassenen.		gezondheidsmonitor verder gespecificeerd naar 55-70 jarigen. Doordat er landelijk nog geen campagne is ontwikkeld voor specifiek deze doelgroep, vroeg de ontwikkeling van een effectieve campagne meer tijd. De campagne is grotendeels ontwikkeld en wordt november 2019 uitgerold.
	Verantwoording projectresultaten.	Ja	Gepland eind 2019.
	Aanleveren informatie aan gemeenten voor monitor HGKM.	Ja	
	Extra optie: Opzetten monitor sociaal kwetsbare groepen.	Ja	Uitwerken van een voorstel was toegezegd in de Regionale Agenda Preventie Vroegsignalering. Dit voorstel staat op de agenda van de klankbordgroep Bescherming en Opvang van 21 mei 2019. De uitvoering van dit voorstel valt buiten de scope van de Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering.
Advisering lokale aanpak	Ondersteuning van gemeenten bij lokale aanpak.	Ja	Er zijn slechts enkele vragen van gemeenten binnengekomen.
	Inspiratiebijeenkomst lokale aanpak preventie Bescherming en Opvang voor gemeente ambtenaren.	Nee	Op aanvraag.

Bijlage 2 Regionale Agenda Preventie & Vroegsignalering Bescherming en Opvang 2018-2019

GGD Gooi en Vechtstreek

1. Achtergrond

De gemeenten willen met preventie en vroegsignalering voorkomen dat problemen verergeren en mogelijk tot een crisis leiden. Dit maakt onderdeel uit van de sluitende aanpak die het beleidsplan Bescherming & Opvang beoogt. De gedachte is dat als (kwetsbare) inwoners zoveel mogelijk regie kunnen voeren en kunnen omgaan met fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in hun leven, dat dan hun kwaliteit van leven verbetert. Het doel van preventie is om de meest kwetsbare inwoners, hun sociale omgeving en professionals voldoende toe te rusten om signalen van (ernstige) problemen tijdig te herkennen en erkennen. Met goede voorlichting en passende instrumenten voor signalering kunnen we gezamenlijk (ernstige) crisissituaties in de lokale gemeenschap voorkomen.

In het beleidsplan Bescherming en Opvang wordt met preventie bedoeld: 1. Preventie en vroegsignalering van Huiselijk geweld/Kindermishandeling (HGKM) en 2. Preventie en vroegsignalering van psychische problematiek (verward gedrag). In het beleidsplan worden hiervoor vier speerpunten benoemd, waarvan de volgende twee speerpunten van toepassing zijn op deze regionale Agenda Preventie & Vroegsignalering Bescherming en Opvang:

- Integrale voorlichting aan inwoners en professionals.
- Vroegtijdige signalering in de wijk.

2. Doel

De inzet van effectieve maatregelen voor kwetsbare doelgroepen die te maken hebben met huiselijk geweld, kindermishandeling en/of psychische problematiek, zodat inwoners zo veilig en gelukkig mogelijk kunnen leven en (verergering van) problemen en crises voorkomen worden.

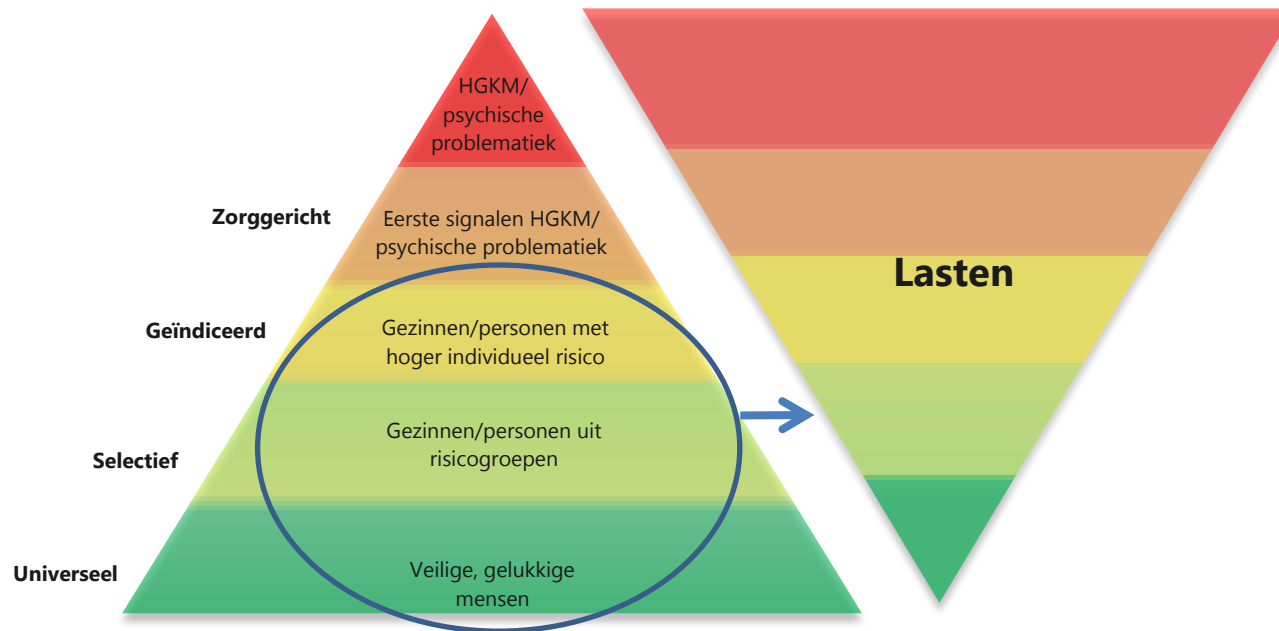
3. Scope

Preventie wordt veelal ingedeeld in vier categorieën: universele, selectieve, geïndiceerde en zorggerichte preventie. Deze opbouw gaat uit van de inzet van preventie op de gehele samenleving, naar een steeds specifiekere doelgroep met meer risico's en problemen.

Figuur 1 geeft een overzicht van deze indeling. Hoe hoger een individu op de 'ladder' van preventie ondersteuning nodig heeft, hoe hoger tegelijkertijd de lasten voor de maatschappij zijn. Inzetten op universele en selectieve preventie draagt dus niet alleen bij aan gezonde, gelukkige mensen, maar levert uiteindelijk ook een reductie van maatschappelijke kosten op.

De focus van deze Regionale Agenda Preventie & Vroegsignalering ligt bij universele, selectieve preventie (collectieve preventie) en geïndiceerde preventie. Hierbij wordt ingezet op veilige en gelukkige inwoners als na te streven einddoel, in plaats van (enkel) de focus op het voorkomen van problemen.

Figuur 1: vormen van preventie

Implementatie aangescherpte meldcode geen onderdeel van deze Regionale Agenda

Het gebruik van de Meldcode HGKM is bij de wet verplicht. Deze Meldcode wordt per 1 januari 2019 verder aangescherpt. Gezien de omvang van deze aanscherping is voor de implementatie ervan een afzonderlijk projectplan ontwikkeld. Hoewel het een belangrijke preventieve maatregel is, maakt de implementatie daarom geen onderdeel uit van deze Regionale Agenda.

4. Effectieve aanpak

HGKM en psychische problematiek zijn complexe problemen waarbij één eenvoudige oplossing vaak niet afdoende is, blijkt uit onderzoek. Effectieve preventie vraagt dan ook om een integrale aanpak, waar bij een mix van maatregelen wordt genomen. De voorgestelde maatregelen in deze agenda volgen op:

- Een 0-meting die met behulp van de monitor HGKM is uitgevoerd. Bij de start van de Regionale Taskforce HGKM is een 0-meting uitgevoerd met betrekking tot de aanpak van HGKM. Hierbij is gebruik gemaakt van de landelijke monitor HGKM. Deze definieert een aantal effectieve beleidsmaatregelen voor de aanpak van Kindermishandeling en Huiselijk Geweld. In deze Regionale Agenda zijn de verbeterpunten met betrekking tot de beleidsmaatregelen voor preventie meegenomen.

- De adviezen van het RIVM voor een integrale aanpak van preventie, waarbij een mix van maatregelen wordt geadviseerd op vijf pijlers (1. fysieke en sociale omgeving, 2. regelgeving en handhaving, 3. voorlichting en educatie, 4. signalering en advies, 5. ondersteuning). Een mix van maatregelen op deze pijlers is nodig om te komen tot een effectieve aanpak. Een toelichting op deze pijlers is weergegeven in bijlage 1.
- Een inventarisatie naar de good practices uit andere regio's en adviezen van kennisinstituten. Waar mogelijk worden 'evidence based' interventies ingezet.
- Inventarisatie bij stakeholders in de regio Gooi en Vechtstreek, waaronder:
 - o Ambtelijke werkgroepen HGKM en Bescherming en Opvang.
 - o Klankbordgroep Bescherming en Opvang.
 - o Diverse stakeholders uit werkveld (welzijn, verslavingszorg, vangnet team, Veilig Thuis, Jeugd en Gezin, GGZ, huisartsen, MEE, inspectie kinderopvang, onderwijs)

Door zowel aan te sluiten bij landelijke richtlijnen als bij lokale kansen en hiaten, wordt op een effectieve wijze invulling gegeven aan universele, selectieve en geïndiceerde preventie van HGKM en psychische problematiek.

5. Speerpunten

Het volgen van bovenstaande richtlijnen en de inventarisatie bij stakeholders resulteert in een aantal speerpunten voor deze Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering.

1. Versterken van (mentale) weerbaarheid van inwoners.
2. Professionals weten elkaar goed te vinden in de samenwerking rondom HGKM en psychische problematiek. Door de decentralisatie en de veranderingen die hiermee gepaard zijn gegaan, is hiervoor extra aandacht nodig.
3. Meer kennis en bewustwording ten aanzien van HGKM en psychische problematiek bij (zorg)professionals en inwoners.
4. Snellere signalering van HGKM en psychische problematiek (incl. alcoholproblematiek) door (zorg)professionals en inwoners.
5. Bieden van voldoende handelingsperspectief bij signalen van HGKM en psychische problematiek aan (zorg)professionals en inwoners.
6. Doorbreken intergenerationeel geweld en psychische problematiek.

6. Uitwerking speerpunten 2018/2019

De Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering is opgesteld voor de periode 2018 en 2019. Aan het einde van deze periode wordt de balans opgemaakt en worden prioriteiten gesteld voor de periode 2020/2021. Deze nieuwe agenda wordt opgesteld binnen de regionale werkgroep preventie HGKM en psychische problematiek (zie 6.1).

6.1 Vormen regionale werkgroep preventie HGKM en psychische problematiek

Een van de belangrijkste uitkomsten van de inventarisatie die is gedaan voor de totstandkoming van deze Agenda, is de wens van professionals om elkaar nog beter te vinden. Om de samenwerking te bevorderen én tegelijkertijd gezamenlijk meer prioriteit aan preventie te geven, wordt een preventie werkgroep opgericht. Omdat er veel overlap is tussen partners voor preventie van HGKM en psychische problematiek wordt dit ondergebracht in één werkgroep, binnen de Taskforce HGKM. Deze werkgroep geeft mede invulling en uitvoering aan de maatregelen die beschreven staan bij 6.2. Afhankelijk van de ambities en prioriteiten vanuit de werkgroep kunnen tevens aanvullende voorstellen worden gedaan op deze Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering.

De resultaten vanuit deze werkgroep preventie worden tevens besproken binnen de EPA-Taskforce. Vanuit de EPA-Taskforce kunnen aanvullende suggesties worden gedaan voor de preventie werkgroep.

6.2 Maatregelen per preventieniveau

In 2018/2019 wordt op de verschillende niveaus van preventie uitvoering gegeven aan een aantal maatregelen. Per niveau zijn deze maatregelen weergegeven op de volgende pagina's.

Bij elke maatregel is doormiddel van symbolen aangegeven of deze betrekking heeft op preventie/vroegsignalering van HGKM () en/of psychische problematiek ().

Geïndiceerde preventie								
Doel	Maatregel	Toelichting	Regie	Preventie pijler				
				Fysieke en sociale omgeving	Voorlichting en bewustwording	Regelgeving en handhaving	Signalering en advies	Ondersteuning
<p>Toename gebruik zelfhulpprogramma's voor beginnende verslavingsproblematiek.</p> 	<p>Promoten van zelfhulpprogramma's voor mensen met lichte verslavingsproblematiek via 30dagengezonder, een publiekscampagne alcoholmatiging en huisartsen.</p>	<p>Via Jellinek zijn diverse online zelfhulpprogramma's voor mensen met een lichte verslaving beschikbaar.</p>	<p>GGD, i.s.m. Jellinek</p>		X		X	X
<p>Snellere signalering en behandeling van beginnende alcohol problematiek.</p> 	<p>Training 0de en 1ste lijn professionals in vroegsignalering alcoholmisbruik.</p>	<p>HGKM en psychische problematiek gaat vaak gepaard met alcoholmisbruik. Beginnende alcohol problematiek is moeilijk te herkennen. Uit onderzoek blijkt dat 70-90% van de huisartsen probleemdrinkers in hun praktijk niet herkent.</p>	<p>GGD, i.s.m. Jellinek</p>				X	
<p>Adequater handelen door professionals/vrijwilliger bij psychische problemen met eerder herstel voor de cliënt</p>	<p>Via het regionaal leerhuis aanbieden van trainingen Mental Health First Aid voor gemeente ambtenaren, zorgprofessionals en</p>	<p>Veel mensen weten niet hoe ze psychische problematiek kunnen herkennen en hoe ze moeten handelen in een crisissituatie. De</p>	<p>Sturing, i.s.m. GGD</p>	X	X		X	

<p>als gevolg.</p> 	<p>vrijwilligers die verbonden zijn aan vrijwilligersorganisaties.</p>	<p>training Mental Health First Aid is een effectief bevonden training om beter om te gaan met psychische problemen door professionals/omstanders.</p> <p>Vrijwilligers worden veel ingezet voor ondersteuning van kwetsbare inwoners. Om deze reden wordt de training ook aangeboden voor vrijwilligers.</p>					
<p>Hogere kennis, bewustzijn en handelingsbekwaamheid bij gemeente ambtenaren en professionals in de wijk ten aanzien van vroegsignalering van alcoholmisbruik, HGKM en psychische problematiek.</p> 	<p>Via het regionaal leerhuis aanbieden van diverse trainingen voor gemeente ambtenaren en professionals in de wijk in vroegsignalering van alcoholmisbruik, HGKM en psychische problematiek.</p>	<p>WMO consulenten en uitvoerende ambtenaren kunnen een belangrijke rol spelen in vroegsignalering.</p> <p>GGD, Veilig Thuis, Sturing</p>		X		X	
<p>Hogere kennis, bewustzijn en handelingsbekwaamheid bij thuiszorgmedewerkers ten aanzien van alcoholmisbruik, psychische problematiek, verward gedrag en HGKM.</p> 	<p>Trainingen voor thuiszorgmedewerkers in vroegsignalering alcoholmisbruik, psychische problematiek, verward gedrag en HGKM.</p>	<p>Thuiszorgmedewerkers kunnen een belangrijke signaalfunctie vervullen bij het signaleren van alcoholmisbruik, psychische problematiek en HGKM.</p> <p>Indien dit niet vanuit het opleidingsaanbod van organisaties zelf gerealiseerd kan worden, kan dit mogelijk</p>		X		X	

		worden ondergebracht in het zorgbanenpact.						
<p>Voorkomen van crises bij personen met een EPA ten gevolge van het verzuimen van het innemen van medicatie.</p> 	<p>Inventariseren bereidheid van apothekers voor het inregelen van vroegsignalering van het niet ophalen van medicatie door EPA patiënten.</p>	<p>In navolging van het succesvolle project SMANOM-EPA (apothekersproject Amsterdam) wordt bij de samenwerkende apothekers Gooi en Omstreken geïnventariseerd of er bereidheid is dit initiatief ook in Gooi en Vechtstreek op te zetten.</p>	<p>GGD, Sturing</p>				X	X
<p>Doorbreken van intergenerationeel geweld en psychische problematiek.</p> 	<p>Inzet programma KOPP KVO.</p>	<p>Kinderen van ouders met verslavingsproblematiek of psychische problematiek hebben een veel grotere kans om (later) zelf dader van HGKM te worden of psychische aandoeningen te krijgen. De KOPP KVO training biedt extra ondersteuning voor deze kinderen.</p>	<p>Sturing, i.s.m. GGD, Jeugd en Gezin en Jellinek</p>					X
<p>Betere ondersteuning voor kinderen die te maken hebben gehad met HGKM.</p> 	<p>Inventariseren en bekend maken van ondersteuningsaanbod voor kinderen die te maken hebben gehad met HGKM. Indien er voor bepaalde doelgroepen niet voldoende aanbod beschikbaar is, wordt er een aanvullend voorstel gedaan.</p>	<p>Ondersteuning van kinderen te maken hebben gehad met kindermishandeling/huiselijk geweld is één van de doelstellingen uit de monitor Kindermishandeling. Voor kinderen tot 12 jaar is er preventief aanbod beschikbaar, maar dit is niet bij alle zorgaanbieders bekend en er</p>	<p>GGD, Jeugd en Gezin, Veilig Thuis, Sturing</p>					X

wordt weinig gebruik van gemaakt.					
-----------------------------------	--	--	--	--	--

Selectieve preventie								
Doel	Maatregel	Toelichting	RVE	Preventie pijler				
				Fysieke en sociale omgeving	Voorlichting en bewustwording	Regelgeving en handhaving	Signalering en advies	Ondersteuning
<p>Beter bereik van kinderen die extra ondersteuning nodig hebben op het gebied van weerbaarheid.</p> 	Inventariseren en bekend maken van ondersteuningsaanbod voor kinderen met weerbaarheidsproblematiek.	In aanvulling op het versterken van de weerbaarheid van kinderen via het onderwijs in het algemeen (zie Universele preventie), zijn er ook kinderen die meer ondersteuning nodig hebben.	GGD, Jeugd en Gezin			X	X	
<p>Bewustwording van zorgprofessionals ten aanzien van veiligheid in de thuissituatie van de patiënt.</p> 	Campagne 'is het veilig' voor zorgprofessionals, waarbij ook meer bekendheid wordt gegeven aan ondersteuning die Veilig Thuis kan bieden aan organisaties.	Veel zorgprofessionals zijn geneigd om vooral te denken vanuit hun eigen beroep (bijv. het behandelen van een verslaving bij een cliënt), maar vergeten daarbij regelmatig aan de veiligheid van andere gezinsleden te denken.	Veilig Thuis, GGD			X		
Adequate voorlichting/ondersteuning voor risicogroepen van huiselijk	Uitwerken voorstel voorlichting/ondersteuning voor preventie van huiselijk geweld voor	Een van de doelstellingen uit de monitor HGKM is het aanbieden van voorlichting/ondersteuning	Ntb		X		X	X

<p>geweld.</p> 	<p>de volgende risicogroepen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jongvolwassen ouders - Gezinnen met verslavingsproblematiek - Gezinnen met psychische problematiek - Multiprobleemgezinnen - Gezinnen in sterk gesloten traditionele (religieuze) gemeenschappen - LHBT gemeenschap (risico op seksueel geweld) 	<p>voor specifieke risicogroepen. Ten opzichte van de andere doelstellingen uit de monitor, scoort de regio Gooi en Vechtstreek hierop erg laag (ongeveer 30%).</p> <p>De ontwikkeling en uitvoering van maatregelen voor deze doelgroep past niet binnen de huidige capaciteit. Daarnaast staat deze aanpak in de regio Gooi en Vechtstreek nog in de kinderschoenen en is tijd nodig om te komen tot een effectief voorstel.</p>					
--	--	--	--	--	--	--	--

Universele preventie								
Doel	Maatregel	Toelichting	RVE	Preventie pijler				
				Fysieke en sociale omgeving	Voorlichting en bewustwording	Regelgeving en handhaving	Signalering en advies	Ondersteuning
<p>Meer kennis en bewustwording bij inwoners ten aanzien van psychische problematiek.</p> <p>Vermindering stigma bij</p>	<p>Publiekscampagne (praten over) psychische problematiek. Hierbij wordt tevens bekendheid gegeven aan het landelijk digitaal platform Mentaal Vitaal.</p>	<p>Via het platform Mentaal Vitaal kunnen inwoners over zeer diverse thema's rondom mentale gezondheid informatie inwinnen en worden doorverwezen naar (zelf)hulprogramma'.</p>	GGD	X	X		X	

<p>inwoners rondom psychische problematiek.</p> 		<p>Er wordt aangesloten bij landelijke campagnes vanuit het ministerie van VWS (Hey!, het is oké en Maak depressie bespreekbaar).</p>					
<p>Meer kennis, bewustwording bij inwoners ten aanzien van psychische problematiek.</p> <p>Vermindering stigma bij inwoners rondom psychische problematiek.</p> 	<p>Informatie avonden psychische gezondheid voor inwoners.</p>	<p>Als onderdeel van de publiekscampagne psychische gezondheid worden informatiebijeenkomsten voor inwoners en vrijwilligers georganiseerd. .</p>	GGD	X	X		X
<p>Meer kennis, bewustwording en handelingsperspectief bij inwoners ten aanzien van verward gedrag.</p> 	<p>Publiekscampagne over het herkennen van en handelen bij verward gedrag.</p>	<p>Er bestaan veel onjuiste ideeën over verward gedrag. Het ontbreekt vaak aan kennis over (signalen van) verward gedrag en het is vaak niet bekend waar signalen gemeld kunnen worden.</p>	GGD, Sturing		X		X
<p>Meer kennis, bewustwording en handelingsperspectief bij inwoners ten aanzien van HGKM.</p> 	<p>Publiekscampagne over huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling.</p>	<p>Het overgrote deel van de meldingen van HGKM komt via de politie. Op dat moment is er vaak al veel leed geleden. Daarom wordt er met deze maatregel specifiek ingezet op de inwoners.</p>	GGD, Veilig thuis, Jeugd en Gezin	X	X		X
<p>Versterken van weerbaarheid (zelfvertrouwen, veerkracht,</p>	<p>Aanbod van programma's voor mentale weerbaarheid in het</p>	<p>Het versterken van weerbaarheid kan bijdragen aan de preventie</p>	GGD, Jeugd en	X	X		X

<p>sociale vaardigheden en een stabiele omgeving) van leerlingen.</p> 	<p>onderwijs.</p>	<p>van psychische problematiek, HGKM en middelengebruik.</p> <p>In nauwe samenwerking met het onderwijs wordt een aanbod ontwikkeld, waarbij gebruik gemaakt wordt van 'evidence based' interventies.</p> <p>Bij deze maatregel is overlap met het Preventie en Handavingsplan Alcohol en Jeugd en de Rookvrije Generatie.</p>	<p>Gezin</p>					
<p>Meer kennis en bewustwording bij leerlingen ten aanzien van kindermishandeling.</p> 	<p>Voorlichting kindermishandeling in onderwijs.</p>	<p>over het kindermishandeling draagt eraan bij dat kinderen hun eigen thuissituatie kunnen vergelijken met een 'normale' situatie. Ook geeft het aanknopingspunten voor de leerkracht om eventuele problematiek eerder bespreekbaar te maken.</p>	<p>GGD, Jeugd en Gezin, Veilig Thuis</p>		X		X	
<p>Het verlagen van de 'norm over wat een 'normale hoeveelheid' alcohol is bij volwassenen, waardoor alcoholproblematiek wordt voorkomen.</p>	<p>Vanuit het Preventie- en Handavingsplan Alcohol en Jeugd (PHP) inzet voor een publiekscampagne preventie alcohol bij volwassenen.</p>	<p>Het alcoholgebruik onder volwassenen en ouderen in de regio Gooi en Vechtstreek is hoog. Alcoholgebruik onder deze doelgroepen heeft een sterke relatie met HGKM en psychische problematiek. Deze maatregel is tevens opgenomen in het PHP.</p>	<p>GGD</p>	X	X			

De norm over wat een 'normale hoeveelheid' alcohol is, blijkt de meest bepalende factor voor de hoeveelheid alcohol die volwassenen drinken.

--	--	--	--	--	--

6.3 Advies voor lokale aanpak

De GGD adviseert gemeenten bij de lokale aanpak van preventie van HGKM en psychische problematiek. Een overzicht van een aantal aanbevelingen voor gemeenten is weergegeven in bijlage 2.

Aanvullend wordt er een informatie- en inspiratiebijeenkomst voor gemeente ambtenaren georganiseerd. Hierbij ontvangen gemeenten advies en informatie over de lokale aanpak en kunnen gemeenten praktijkvoorbeelden uitwisselen.

6.4 Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie van deze Regionale Agenda vindt plaats door middel van:

- Verantwoording van de projectresultaten. Na afloop van de looptijd van deze agenda wordt een verantwoording van de projectresultaten opgeleverd. Hierin worden de maatregelen, het bereik en de uitvoering verantwoord.
- Door middel van de volgende monitoren worden de vorderingen in het preventiebeleid in de regio Gooi en Vechtstreek in kaart gebracht::
 - Monitor HGKM. De resultaten van de monitor bieden aanknopingspunten voor de (door)ontwikkeling van het beleid van HGKM. De regie voor het invullen van deze monitor ligt bij de gemeenten. Als 0-meting vanuit de Taskforce HGKM is deze monitor door alle gemeenten ingevuld, en is een regionale score berekend voor alle doelstellingen. De uitkomst van deze 0-meting heeft mede de inhoud van deze Regionale Agenda bepaald. De monitor HGKM kan in de toekomst vaker worden ingevuld, om daarmee de vooruitgang in het beleid zichtbaar te maken.
 - Monitor verward gedrag. Binnen de monitor verward gedrag wordt veel aandacht besteed aan preventie & vroegsignalering. Deze monitor biedt aanknopingspunten voor de doorontwikkeling van beleid en good practices voor het implementeren van preventieve maatregelen. De regie voor het invullen van deze monitor ligt bij de gemeenten.
 - **Extra optie:** monitor sociaal kwetsbare groepen. Voor de ontwikkeling van een goed beleid voor kwetsbare groepen in de regio Gooi en Vechtstreek is het van belang om op regionaal, lokaal en wijkniveau informatie te verkrijgen over kwetsbare groepen. Er is een landelijk format voor de monitor sociaal kwetsbare groepen beschikbaar. Deze monitor is echter nog niet geïmplementeerd in de regio Gooi en Vechtstreek. De monitor geeft inzicht in de omvang en problemen van de sociaal kwetsbare groepen en geeft een beeld van trends en ontwikkelingen. Het is tevens een instrument om de effecten van het regionale en lokale beleid in kaart te brengen. Vanuit zowel de ambtelijke werkgroep HGKM als de ambtelijke werkgroep Bescherming en Opvang is aangegeven dat er behoefte is aan een dergelijke monitor.

De uitvoering van een effectevaluatie naar de maatregelen uit deze Agenda past niet binnen de beschikbare capaciteit. Indien gewenst, dient dit extra begroot te worden.

7. Planning 2018/2019

Maatregel		2018				2019			
		Q 1	Q 2	Q 3	Q 4	Q 1	Q 2	Q 3	Q 4
Vormen werkgroep	Werkgroep preventie HGKM en psychische problematiek binnen Taskforce HGKM.								
Geïndiceerde preventie	Promoten van zelfhulpprogramma's voor mensen met lichte verslavingsproblematiek via 30dagengezonder, een publiekscampagne alcoholmatiging en huisartsen.								
	Training 0 ^{de} en 1 ^{ste} lijn professionals in vroegsignalering alcoholmisbruik.								
	Via het regionaal leerhuis aanbieden van trainingen Mental Health First Aid voor gemeente ambtenaren, zorgprofessionals en vrijwilligers die verbonden zijn aan vrijwilligersorganisaties.								
	Via het regionaal leerhuis aanbieden van diverse trainingen voor gemeente ambtenaren in vroegsignalering alcoholmisbruik, HGKM en psychische problematiek.								
	Trainingen voor thuiszorgmedewerkers in vroegsignalering alcoholmisbruik, psychische problematiek, verward gedrag en HGKM.								
	Inventariseren bereidheid van apothekers voor het inregelen van vroegsignalering van het niet ophalen van medicatie door EPA patiënten.								
	Inzet programma KOPP KVO.								
	Inventariseren en bekend maken van ondersteuningsaanbod voor kinderen die te maken hebben gehad met HGKM. Indien er voor bepaalde doelgroepen niet voldoende aanbod beschikbaar is, wordt er een voorstel gedaan om dit in te kopen.								
Selectieve preventie	Inventariseren en bekend maken van ondersteuningsaanbod voor kinderen met weerbaarheidsproblematiek.								
	Campagne 'is het veilig' voor zorgprofessionals, waarbij ook meer bekendheid wordt gegeven aan ondersteuning die Veilig Thuis kan bieden aan organisaties.								
	Uitwerken voorstel voorlichting/ondersteuning voor preventie van huiselijk geweld bij specifieke risicogroepen.								
Universele preventie	Publiekscampagne (praten over) psychische problematiek. Hierbij wordt bekendheid gegeven aan het landelijk digitaal platform Mentaal Vitaal.								
	Informatie avonden psychische gezondheid voor inwoners, als onderdeel van de publiekscampagne psychische gezondheid.								

	Publiekscampagne over het herkennen van en handelen bij verward gedrag.								
	Publiekscampagne over huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling.								
	Aanbod van programma's voor mentale weerbaarheid in het onderwijs.								
	Voorlichting over kindermishandeling in het onderwijs.								
	Vanuit het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Jeugd (PHP) inzet voor publiekscampagne preventie alcohol bij volwassenen.								
Monitoring en evaluatie	Verantwoording projectresultaten								
	Aanleveren informatie aan gemeenten voor monitor HGKM.								
	Extra optie: Opzetten monitor sociaal kwetsbare groepen.								
Advisering lokale aanpak	Ondersteuning van gemeenten bij lokale aanpak.								
	Inspiratiebijeenkomst lokale aanpak preventie Bescherming en Opvang voor gemeente ambtenaren.								

8. Randvoorwaarden

Budget

Personele kosten:

- GGD Gooi en Vechtstreek wordt 8 uur per week ingezet voor de coördinatie van deze Regionale Agenda. De kosten hiervoor zijn gedekt vanuit het uitvoeringsprogramma Bescherming en Opvang.
- Voor 2018 is er vanuit een ZonMW-subsidie 175 uur voor de inzet van een ervaringsdeskundige beschikbaar. Deze ervaringsdeskundige wordt ingezet ter ondersteuning bij de ontwikkeling van de publiekscampagnes en in de werkgroepen Preventie HGKM en Preventie Psychische problematiek. Voor 2019 zal opnieuw worden bepaald hoeveel uur ervaringsdeskundigen worden ingezet.

Niet-personele kosten:

Een toelichting op de begroting van niet-personele kosten is opgenomen in bijlage 3.

De niet-personele kosten worden waar mogelijk gedekt uit bestaande middelen:

- Diverse posten zijn onderdeel van de huidige begroting Bescherming en Opvang.
- Diverse posten worden bekostigd vanuit een incidentele ZonMw subsidie 'Aanpak Verward Gedrag'.
- Voor verschillende maatregelen is er een overlap met bestaande programma's, zoals het Preventie- en Handhavingsplan alcohol en Jeugd 2017-2020, de publiekscampagne 30dagen gezonder en het project Rookvrij Opgroeien, waardoor kosten lager uitvallen.

Naast de dekking uit bestaande middelen is er voor de periode 2018-2019 incidenteel €25.000,- extra nodig voor de financiering van deze Regionale Agenda Preventie en Vroegsignalering. Dit bedrag kan worden bekostigd vanuit de reserve middelen van het programma Bescherming en Opvang.

Extra optie: opzetten monitor kwetsbare groepen

Om het (preventie)beleid ten aanzien van sociaal kwetsbare groepen te monitoren en te verbeteren, is de wens voor een goed overzicht in de omvang en problemen van deze groepen sterk naar voren gekomen ([zie 6.4](#)). Een raming vanuit de GGD Tilburg is dat het opzetten van deze monitor 300 uur per gemeente kost. Omdat veel cijfers in Gooi en Vechtstreek regionaal beschikbaar zijn, kan hierin mogelijk een efficiëntievoordeel worden behaald. De kosten voor de opzet en het onderhouden van deze monitor passen niet binnen de huidige begroting. De GGD adviseert daarom om een aanvullend voorstel, inclusief begroting, te maken voor de opzet van deze monitor.

Overlap met andere projecten/beleidsplannen

Bij de uitvoering van deze Regionale Agenda dient rekening te worden gehouden met een aantal aandachtspunten:

- Preventie is een integraal onderdeel van het beleidsplan Bescherming en Opvang en wordt in samenhang met de andere projecten uit dit plan uitgevoerd.
- In het 'Preventie- en Handhavingsplan alcohol jeugd Gooi en Vechtstreek' zijn de speerpunten en doelstellingen beschreven ten aanzien van het terugdringen van alcoholgebruik. Diverse doelstellingen uit het Preventie- en Handhavingsplan hebben dan ook overlap met deze Regionale Agenda. Deze maatregelen worden dan ook met elkaar geïntegreerd en gecoördineerd door één persoon vanuit de GGD.

Bijlage 1: Pijlers van preventie

Effectieve preventie van HGKM en psychische problematiek vraagt om een integrale aanpak. Daarin worden verschillende maatregelen en interventies in samenhang ingezet voor diverse doelgroepen en hun omgeving.

Om deze aanpak vorm te geven, dient ingezet te worden op de vijf verschillende pijlers van preventie, zoals gedefinieerd door het Centrum Gezond Leven. Toepast op HGKM en psychische problematiek vertegenwoordigen de pijlers de volgende aspecten:

1. **Pijler fysieke en sociale omgeving.** Psychische problemen en HGKM komen vaker voor in wijken waarin onveiligheid, een laag voorzieningenniveau of armoede heersen. Nog groter is de invloed van bewoners: goed contact met de burens is een belangrijke beschermende factor. Deze pijler is veelal een lokale aangelegenheid.
2. **Pijler regelgeving en handhaving.** Het gebruik van de Meldcode HGKM is bij de wet verplicht. Deze Meldcode is per 1 januari 2019 verder aangescherpt. Gezien de omvang van deze aanscherping is voor de implementatie ervan een afzonderlijk projectplan ontwikkeld. Hoewel het een belangrijke preventieve maatregel is, maakt de implementatie daarom geen onderdeel uit van deze Regionale Agenda.
3. **Pijler voorlichting en educatie.** Voorlichting over HGKM en psychische problematiek helpt om onjuiste ideeën en vooroordelen weg te nemen en het praten over problemen te normaliseren. Ook draagt het bij aan bewustwording van de rol van de sociale omgeving bij de signalering van deze problematiek.
4. **Pijler signalering en advies.** Het is van groot belang dat zorgverleners en inwoners de risicofactoren en signalen van psychische problematiek en HGKM herkennen. Gemeenten kunnen een bijdrage leveren door intermediairs (zoals buurtteams of docenten) te faciliteren.
5. **Pijler ondersteuning.** Preventieve ondersteuning is gericht op mensen met beginnende psychische problematiek of risicogroepen. Onder mensen die niet snel hulp vragen, vraagt de toeleiding naar ondersteuning extra aandacht. Soms is een lokale aanpak van suïcidepreventie wenselijk.

Bijlage 2: Aanvullende suggesties voor lokale aanpak

Naast de in 6.2 beschreven maatregelen die vanuit de Regio/GGD worden uitgevoerd, is in deze bijlage een overzicht gegeven van aanvullende suggesties voor de lokale aanpak van preventie van HGKM en psychische problematiek. Deze maatregelen volgen uit landelijke richtlijnen en een inventarisatie bij stakeholders uit de regio. De maatregelen zijn niet uitputtend en kunnen verder worden aangevuld.

Geïndiceerde preventie						
Maatregel	Toelichting	Preventie pijler				
		Fysieke en sociale omgeving	Voorlichting en	Regelgeving en	Signalering en	Ondersteuning
Extra promoten trainingen vroegsignalering alcoholmisbruik in 0de en 1ste lijn. 	Zie 6.2: geïndiceerde preventie. Het blijkt niet eenvoudig professionals bereid te vinden deel te nemen aan deze training. Extra promotie voor deze trainingen op lokaal niveau kan hieraan bijdragen.				X	
Bij lokale apothekers bereidheid inventariseren voor het inregelen van vroegsignalering van het niet ophalen van medicatie door EPA patiënten. 	Zie 6.2: geïndiceerde preventie.				X	
Onder de aandacht brengen van regionaal aanbod (KOPP KVO, zelfhulpprogramma's, Mental Health First Aid, HGKM en psychische problematiek) op lokaal niveau. 	Gemeenten kunnen op lokaal niveau de aandacht voor deze programma's vergroten en zo de implementatie bevorderen.				X	X

Selectieve preventie						
Maatregel	Toelichting	Preventie pijler				
		Fysieke en sociale omgeving	Voorlichting en	Regelgeving en	Signalering en	Ondersteuning
<p>Aandacht voor welbevinden bij mensen met financiële problemen en woonproblemen.</p> 	<p>Financiële problemen en woonproblemen zijn belangrijke risicofactoren voor HGKM en psychische problematiek. Een voorbeeld vanuit Versa welzijn is dat er bij financiële hulpverlening ook een maatschappelijk werker wordt ingezet. Zo worden eventuele andere problemen in het gezin eerder herkend en kan adequate ondersteuning worden geboden.</p>				X	
<p>Meer aandacht geven aan onafhankelijke cliëntondersteuning.</p> 	<p>Voor veel zorgverleners is het niet altijd duidelijk naar welk preventief aanbod zij een cliënt moeten doorverwijzen op het gebied van HGKM en psychische problematiek. Een onafhankelijke cliënt ondersteuner heeft dit wel en kan op meerdere levensgebieden de cliënt ondersteunen. In de praktijk blijkt dit nog niet voldoende te worden ingezet.</p>					
<p>Welzijn op recept.</p> 	<p>Welzijn op recept is een aanpak waarbij mensen die kampen met psychosociale problemen worden ondersteund bij het versterken van hun gezondheid en welzijn. Een aantal gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek zijn al aangesloten bij Welzijn op recept.</p>	X				X
<p>Voldoende aanbod van weerbaarheids- en sociale vaardigheidstraining voor kinderen/volwassenen die een extra steuntje in de rug nodig hebben.</p> 	<p>Vanuit universele preventie wordt via het onderwijs ingezet op het versterken van de weerbaarheid en het welbevinden van leerlingen. Er zijn echter leerlingen (of volwassenen) die meer ondersteuning nodig hebben. Het is van belang dat er voldoende lokaal aanbod is van weerbaarheids-trainingen of sociale vaardigheidstrainingen voor deze doelgroep.</p>					X

Universele preventie						
Maatregel	Toelichting	Preventie pijler				
		Fysieke en sociale omgeving	Voorlichting	Regelgeving	Signalering	Ondersteuning
Bevorderen van een gezond en veilig woonklimaat. 	Een gezond en veilig woonklimaat, met bijvoorbeeld veel groen en voldoende rust draagt bij aan een beter mentaal welbevinden. Bij (her)inrichting van nieuwe wijken kan de GGD hierover adviseren.	X				
Integratie mensen met psychische problematiek in de wijk. 	Participatie in (vrijwilligers)werk, buurthuizen en verenigingen kan bijdragen aan een beter welbevinden van mensen met psychische problematiek. Tevens kan betere integratie van deze mensen in de wijk leiden tot normalisering van (het bespreken van) deze problematiek.	X				X
Preventie van seksueel geweld en psychische problematiek bij vrijwilligersorganisaties. 	Een voorbeeld hiervan is de aanpak Jeugd Veilig Actief in Huizen.			X		
Lokaal ondersteunen van publiekscampagnes benoemd bij 6.2. 	Gemeenten kunnen op lokaal niveau meer activiteiten organiseren rondom de publiekscampagnes.		X			

Lokale monitoring en evaluatie

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het registreren van het preventieve lokale beleid op het gebied van HGKM in de monitor HGKM. Via deze monitor kunnen zij op lokaal niveau hun preventiebeleid verbeteren. Deze lokale monitor en de lokale aanpak zijn essentieel voor een goed preventiebeleid op het gebied van HGKM. De monitor verward gedrag richt zich in 2018 meer op de lokale preventie en vroegsignalering. Dit zal veel aanknopingspunten geven voor het verbeteren van het lokale preventieve beleid.

Bijlage 3: Toelichting begroting

Activiteit	Extra begroot	Incidenteel/Structureel	Toelichting
Werkgroep preventie HGKM en psychische problematiek binnen Taskforce HGKM.	N.v.t.	N.v.t.	Vanuit bestaande begroting Bescherming en Opvang.
Promoten van zelfhulpprogramma's voor mensen met lichte verslavingsproblematiek via 30dagengezonder, een publiekscampagne alcoholmatiging en huisartsen.	N.v.t.	N.v.t.	Begroot in Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Jeugd en campagne 30dagengezonder.
Training 0 ^{de} en 1 ^{ste} lijn professionals in vroegsignalering alcoholmisbruik.	N.v.t.	N.v.t.	Begroot in Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Jeugd.
Via het regionaal leerhuis aanbieden van trainingen Mental Health First Aid voor gemeente ambtenaren, zorgprofessionals en vrijwilligers die verbonden zijn aan vrijwilligersorganisaties.	N.v.t.	Incidenteel	€15.000,- vanuit subsidie preventie verward gedrag ZonMw. Hiermee is ruimte voor de training van 45 professionals.
Via het regionaal leerhuis aanbieden van diverse trainingen voor gemeente ambtenaren in vroegsignalering van alcoholmisbruik, HGKM en psychische problematiek.	N.v.t.	Incidenteel	Vroegsignalering alcoholmisbruik en HGKM vanuit bestaande begroting Bescherming en Opvang. €1.000,- voor een training psychische problematiek vanuit subsidie preventie verward gedrag ZonMw.
Trainingen voor thuiszorgmedewerkers in vroegsignalering alcoholmisbruik, psychische problematiek, verward gedrag en HGKM.	N.v.t.	N.v.t.	Indien dit niet past in het opleidingsprogramma van de betrokken organisaties, wordt de mogelijkheid voor financiering vanuit het zorgbanenpact bekeken.
Inventariseren bereidheid van apothekers voor het inregelen van vroegsignalering van het niet ophalen van medicatie door EPA patiënten.	N.v.t.	N.v.t.	Geen budget nodig.
Inzet programma KOPP KVO.	N.v.t.	N.v.t.	Vanuit bestaande begroting Bescherming en Opvang.
Inventariseren en bekend maken van ondersteuningsaanbod voor kinderen die te maken hebben gehad met HGKM. Indien er voor bepaalde doelgroepen niet voldoende aanbod beschikbaar is, wordt er een voorstel gedaan om dit in te kopen.	N.v.t.	N.v.t.	Allereerst wordt binnen de werkgroep preventie geïnterviewd welk aanbod er is en welke aanvulling nodig is. Indien nodig wordt een voorstel voor het regionaal inkopen van extra ondersteuning ingediend.

Inventariseren en bekend maken van ondersteuningsaanbod voor kinderen met weerbaarheidsproblematiek.	N.v.t.	N.v.t.	Geen budget nodig.
Campagne 'is het veilig' voor zorgprofessionals, waarbij ook meer bekendheid wordt gegeven aan ondersteuning die Veilig Thuis kan bieden aan organisaties.	€3.500,-	Incidenteel	Nog niet begroot.
Uitwerken voorstel voorlichting/ondersteuning voor preventie van huiselijk geweld voor diverse risicogroepen.	N.v.t.	N.v.t.	Begin 2019 wordt hiervoor een aanvullend voorstel inclusief begroting ingediend.
Publiekscampagne (praten over) psychische problematiek. Hierbij wordt bekendheid gegeven aan het landelijk digitaal platform Mentaal Vitaal.	N.v.t.	Incidenteel	€7.550,- vanuit subsidie ZonMw.
Informatie avonden psychische gezondheid voor inwoners, als onderdeel van de publiekscampagne psychische gezondheid.	N.v.t.	Incidenteel	€6.000,- vanuit subsidie preventie verward gedrag ZonMw.
Middels een publiekscampagne bijdragen aan kennis, bewustwording en handelingsperspectief t.a.v. signalen van verward gedrag.	N.v.t.	Incidenteel	€7.500,- vanuit subsidie ZonMw.
Middels een publiekscampagne kennis en bewustwording en handelingsperspectief vergroten over huiselijk geweld, kindermishandeling en ouderenmishandeling.	€15.500,-	Incidenteel	Nog niet begroot.
Aanbod van programma's voor mentale weerbaarheid in het onderwijs. Hierbij is overlap met het Preventie en Handhavingsplan Alcohol en Jeugd en de aanpak Rookvrij Opgroeien.	N.v.t.	Incidenteel	€10.000,- vanuit incidentele subsidie ZonMw. Afhankelijk van uitkomsten wordt een voorstel gedaan voor een vervolg.
Voorlichting over kindermishandeling in het onderwijs.	€6.000,-	Incidenteel	Nog niet begroot. In eerste instantie incidenteel. Afhankelijk van uitkomsten wordt een voorstel gedaan voor een vervolg.
Vanuit het Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Jeugd (PHP) inzet voor publiekscampagne preventie alcohol bij volwassenen.	N.v.t.	Incidenteel	Begroot in Preventie- en Handhavingsplan Alcohol en Jeugd 2017-2020.
Aanleveren informatie aan gemeenten voor monitor HGKM.	N.v.t.	N.v.t.	Geen budget nodig.
Ondersteuning van gemeenten bij lokale aanpak.	N.v.t.	N.v.t.	Geen budget nodig.
Inspiratiebijeenkomst lokale aanpak preventie Bescherming en Opvang voor gemeente ambtenaren.	N.v.t.	N.v.t.	Geen budget nodig.

Totaal	€25.000,-
--------	-----------